

KUNSZERY GYULA

„Góthék”

A budai Farkasréti temető zarándokai körében fogalomná vált ez a szó: „Góthék”. Jelenti a Góth-házaspár - Góth Sándor és Kertész Ella - síremlékét, amely központi fekvésénél és (hajdani) szépségénél fogva mintegy tájékozódási kiindulópontul szolgál a sírok tömkelegében. A Rodin stílusára emlékeztető fehér márvány síremlék egy ülő nőalak előtt térdre omló férfit ábrázol, a színészházaspár vonásait tükröző szoborfigurák gyöngéden átölelve tartják egymást ... Kerek három évvel ezelőtt már írtam röviden erről a - hajdan - szép, művészi síremlékről, felhíva a figyelmet szomorú elhanyagoltságára. Ezt a kis cikket most akár szó szerint is idézhetném, mert azóta sem történt semmi. Illetve valami mégiscsak történt: az emlékmű azóta még jobban megrongálódott, benőtt dudával, környezete még inkább elvadult. A szoboralakok tovább töredezték, a gyöngéd arcvonások szinte teljesen elfekettek, a talpazaton már nemcsak ijesztő repedések vannak, hanem az egyik névtábla már ki is hullott. S régi cikkem nyomtatott szövegét kell segítségül hívnom, hogy a talpazatra vésett, leheletfinom Tagore-költeményt kibetűzzem:

Enyhe szellővé leszek és úgy
cirógatlak téged,
Ablakodon át bevilágít majd
mosolyom szobádba,
Míglen alszol, elpihenek a kebleden, És
ott rejtezem majd két szemed
csillagában,
Egész valódban,
Ott rejtezem majd a lelkedben.

S vajon mért idézem most régi cik-
kemet s ezeket a szívhez szóló Tagore-
sorokat? Mert azt olvastam az újságokban,
hogy 1969. október 19-én volt Góth
Sándor születésének századik évforduló-
ja. A hosszabb-rövidebb (inkább rövidebb)
nekrológok, megemlékezések felsorolták
már érdemeit: kulturáltságát, új utat vágó
póztalan játékstílusát, tanári működését,
értékes irodalmi tevékenységét...
Felesleges lenne ismétlésekbe bocsátkozni.
De egyet érdemes hangsúlyozni: azt, hogy
nemcsak színészi hivatásában, hanem
egész életvitelében is kulturált, elegáns,
ízletes volt, morális értelemben is; azok
közül való, akik (kerülni akarom ezt a
pejoratív

képzettársításokat is magával hordozó
szót, hogy „úri”) magatartásukkal tár-
sadalmi rangot kölcsönöztek a színészet-
nek. S ebben méltó társa volt felesége és
művésztársa, Kertész Ella, akit ezzel az egy
szóval jellemezhetünk legtalálósabban:
Góthné. Legendás házastársi szeretetet,
hűséget példázó szép életükkel
bebizonyították, hogy a színészi nagy-
ságnak nem okvetlenül velejárója a bo-
hémság, a szabadszájúság s az a kétes
értékű „gloriola”, amit botrányos
kulisszatitkokat kitergető intimpisták
fontak egyesek feje köré...

Góth Sándor születésének centenáriuma
hadd szolgáljon alkalmul arra, hogy
ismételten felhívjuk a közfigyelmet a
minden tekintetben kitűnő színészházas-
pár sírjának gondozatlanságára. Ne várjunk
vele a 150. évfordulóig, mert addigra
már nem is lesz mit renoválni.

PETER TERSON ÚJ MŰVÉT, A FUZZT

a Jeannetta Cochrane Színházban mutatta be
a bátor és becsvágyó National Youth
Theatre. A darab ugyan kevésbé sikerült a
Tanoncoknál, mégis azt mutatja, hogy
manapság szinte Terson az egyetlen angol
drámaíró, akit a társadalom alapvető problé-
mái foglalkoztatnak. Terson az angliai
diákmozgalmakat mutatja be, leleplezve,
hogy a résztvevők maguk sem tudják, mi-
lyen célokért is küzdenek: a lényeg az, hogy
az akció levezetést kínál kihasználatlan
energiáik, homályos, alapvető elége-
detlenségük számára. A diákság, az új
nemzedék ellenzékben van, de célokát nem
lát. Bár célt, kiutat Terson sem ad, de
legalább pontos diagnózist kínál. Sok-
katmondó a zárójelenet: a hős és társai a
Hyde Parkban elsompolyognak egy amerikai
tiltakozó gyűlésről, melynek résztvevői a
vietnami elesetteket siratják: rájönnek, hogy
ők itt csak amatőrök. A dráma bizonytalan s
kissé nehézkes is, de igaz problémákról szól,
bátran, közvetlenül és szellemesen.

Plays and Players, 1969. október

ARAGON

„Samuel Beckett-re szavaztam” című tanul-
mányában indokolja meg, miért ért egyet
Beckett Nobel-díjával. A cikk végén bib-
liográfia található Beckett eddigi művei-ről,
valamint összeállítás valamennyi szín-
művének első előadásáról.

Les Lettres Françaises, 1969. október

GÁSPÁR MARGIT AZ ÁLLAM ÉN VAGYOK

című vígjátékát nagy sikerrel játssza a
drezdai Állami Operettszínház. Részletek az
előadás NDK-beli kritikáiból:

„Ritkán ért el a tetszés az Állami Operett-
színházban ilyen hőfokot, és szinte még
sose hagyták el a nézők a színházat olyan
felüdülten, mint ennek a darabnak a német
ősbemutatója után ... Szellemesen vicces
dialogusok, szikrázó bonmot-k, szinte
francia esprit és charme jellemzi a művet a
dramaturgiai építkezés tekintetében is.
Mindez által válik örvedetes és egyedülálló
jelenségé a hasonló jellegű kortársi
produkciók sorában. Rolf Zimmermann
elragadó betétszámokat írt a vígjátékhoz
...”

Neueste Nachrichten *

„Tulajdonképpen különös, hogy az olyan
érdekes egyéniség, amilyen Clairon volt,
nem került már korábban színpadi mű kö-
zépontjába ... A *kisasszony miniszter lesz*
(ez a vígjáték német címe) ékszer a zenés
színház műsorán. A darab jellegzetesen
ábrázolja a történelmi hátteret, olyan gon-
dolatokat tükröz, amelyek a máig hatnak,
dialogusai csiszoltak, figurái élesen kontú-
rozva élnek, humora pompás szatíra.”

Union

*

A Sächsisches Tagesblatt kritikusa három
„szerelmes levél” formájában írta meg bí-
rálatát. Az első Gáspár Margitnak szól,
akitől szerinte „színházaink szerzői sokat
tanulhatnak”, majd megköszöni, hogy a
darab német ősbemutásának jogát Drez-
dának engedte át. A második levél az Ál-
lami Operettszínháznak gratulál a válasz-
táshoz és ahhoz, hogy vállalta a darabot
mint „vígjátékot zenével”, nem csinált be-
löle operettet vagy musicalt. A harmadik
„szerelmes levél” a kiváló női főszereplő,
a Staatstheateről vendégként kölcsönként
népszerű prózai színésznő, Thea Elster
nagyszerű alakítását méltatja Clairon „bom-
baszerepében”.

*

„Az író vígjátékában élesen kontúrozott
jellemeket visz a színpadra. Milyen felsé-
gesen és szövegében is plasztikusan rajzolja
meg Clairont, a vérbeli színésznőt,
előnyei és hátrányaival együtt! Vagy a
»voltairianus« herceget... aki hiú, gyenge
uralkodó és társadalmi korlátait nem képes
áttörni, de nem is akarja. Mindezt az író
dramaturgiailag kimagaslóan ábrázolja: a
darab igaz örömet szerez az embereknek.”

Sächsisches Zeitung